

Надруковано: Слободяник, Ю. Б. Державний аудит як інструмент зміцнення економічної безпеки України [Текст] / Ю. Б. Слободяник // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Економічна безпека і проблеми господарсько-політичної трансформації соціально-економічних систем». – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – С.128-131.

ДЕРЖАВНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Слободяник Ю.Б., к.е.н., доцент
*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія
банківської справи Національного банку України», м. Суми*

Згідно з Законом України «Про основи національної безпеки України» національна безпека забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах [1]. Отже, економічна безпека є складовою національної безпеки держави.

Економічна безпека держави розглядається в наступних аспектах: рівень розвитку економіки, її здатність до розширеного самовідтворення; здатність протистояти дестабілізуючим внутрішнім і зовнішнім чинникам, що створюють загрози розвитку держави; забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Як зазначає В. Ткаченко, економічна безпека держави виявляється у такому стані економіки, коли у найважливіших сферах реалізації національних інтересів забезпечується тривале цілеспрямоване зростання добробуту громадян, держави і суспільства в цілому, а вірогідність виникнення загроз національній економіці зведена до мінімуму [2].

Функції держави щодо забезпечення економічної безпеки в умовах світової фінансової кризи суттєво ускладнені. На сучасному етапі основні потенційні загрози економічній безпеці України поступово

перетворюються на реальні, серед яких головними є: істотне скорочення внутрішнього валового продукту, зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу, скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку; ослаблення системи державного регулювання і контролю у сфері економіки; нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, в тому числі фінансової (фіскальної) політики держави; відсутність ефективної програми запобігання фінансовим кризам; зростання кредитних ризиків; недостатні темпи відтворювальних процесів та подолання структурної деформації в економіці; критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку; «тінізація» національної економіки; переважання в діяльності управлінських структур особистих, корпоративних, регіональних інтересів над загальнонаціональними.

Загальноприйняті показники економічної безпеки (ВВП на душу населення, економічне зростання, середній рівень інфляції, дефіцит бюджету, рівень безробіття, рівень бідності населення та ін.) підтверджують реальну загрозу національним інтересам України. До неефективної податкової політики, прорахунків у діяльності державних органів, відсутності науково обґрунтованої концепції розвитку національної економічної системи додалися зовнішні об'єктивні загрози, пов'язані з світовою економічною кризою.

Отже, існує реальна загроза національним інтересам України, серед яких пріоритетними є: гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина; розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів; створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення; інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір та в євроатлантичний безпековий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України.

Відповідно до основних напрямів державної політики з питань національної безпеки, діяльність усіх державних органів має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, піднесенні економіки країни, забезпеченні конституційних прав і свобод людини і громадянина, вдосконаленні системи державної влади, зміцненні законності і правопорядку та збереженні соціально-

політичної стабільності суспільства, забезпечення прозорості в діяльності державних органів, прийнятті управлінських рішень, інформованості населення, зміцнення на цій основі його довіри до владних інститутів.

Інструментом державного регулювання соціально-економічних процесів, що забезпечує здійснення нормального функціонування фінансово-економічної системи в цілому, є державний фінансовий контроль. Ознакою демократичного суспільства є незалежний контроль державних фінансів. У більшості країн світу сьогодні система зовнішнього незалежного контролю, що здійснюється конституційним органом зі спеціальним статусом від імені суспільства, представлена інститутом державного аудиту. Основна мета державного аудиту полягає в наданні всім зацікавленим особам незалежної інформації про те, яким чином здійснюється виконавча влада в державі. При цьому державний аудит включає контроль за всіма рішеннями, які приводять до певних фінансових операцій. Об'єкт державного аудиту має загальнодержавний характер: діяльність держави, пов'язана з управлінням національними ресурсами (бюджетом, державною власністю, природними, інтелектуальними ресурсами тощо); проекти законодавчих і нормативних актів; оцінка прогнозів і напрямів розвитку окремих галузей економіки, регіонів і держави в цілому.

Досвід розвинутих країн доводить, що прозорість, відкритість і підзвітність органів держави суспільству забезпечує законність їх дій. Державний аудит сприяє підвищенню стабільності політичних інститутів і суспільно-політичної ситуації в цілому, адже завжди виходить із інтересів громадськості, ставить державні органи і окремих чиновників під контроль суспільства.

На відміну від державного фінансового контролю, державний аудит не лише фіксує проблеми, але й здатен досліджувати суть і причини виявлених відхилень, пропонувати рекомендації щодо їх усунення. Основним об'єктом державного аудиту є не лише цільове і законне використання коштів, а й необхідність і ефективність управлінських рішень, що приймаються державними органами. Державний аудит повинен забезпечувати об'єктивну, незалежну і публічну оцінку результатів соціально-економічного розвитку в державі, чітко визначати цілі подальшого удосконалення управління суспільством.

Таким чином, інститут державного аудиту може стати не лише інструментом посилення національної економічної безпеки, але й

передумовою переходу до інноваційного типу економіки, до більш високого рівня загального суспільного розвитку.

Література

1. Про основи національної безпеки : закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV // Урядовий кур'єр. – 2003. – 22 липня. – № 134.
2. Ткаченко, В. Некоторые положения сущности и содержания экономической безопасности государства [Текст] / В. Ткаченко // Економіст. – 2008. – № 9. – С. 9–11.

Державний вищий навчальний заклад
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

Higher Education
ACADEMY OF
OF THE NATIONAL BANK